

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาถึงสภาพการจัดเก็บภาษีศุลกากรของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือและปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดเก็บภาษีศุลกากร ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 รูปแบบการศึกษา

การศึกษากครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงพรรณนา

การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาการจัดเก็บภาษีศุลกากรของด่านต่าง ๆ ทั้ง 10 แห่ง จากข้อมูลทุติยภูมิ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในขอบเขตของการศึกษาเพื่ออธิบายผลการดำเนินการจัดเก็บรวมทั้งทำการทำเปรียบเทียบผลการจัดเก็บรายได้ของแต่ละด้าน คือ อากร ค่าปรับ รายได้จากภาษีการนำเข้า รายได้จากภาษีการส่งออก ค่าธรรมเนียม และค่าภาระติดพันทางศุลกากร นอกจากนี้ด่านศุลกากรยังมีหน้าที่จัดเก็บรายได้แทนหน่วยงานอื่น

การวิจัยเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ และประเมินปัญหาอุปสรรคที่พบจากการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรทุกแห่งในภาคเหนือภาพรวม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ นายด่านศุลกากรในเขตภาคเหนือ 9 แห่ง และผู้อำนวยการส่วนวางแผนและปราบปรามสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 10 ราย คือ

1. ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและปราบปรามสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่
2. นายด่านศุลกากรแม่สวด จังหวัดตาก
3. นายด่านศุลกากรแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. นายด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. นายด่านศุลกากรเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
6. นายด่านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย
7. นายด่านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

8. นายด่านศุลกากรเชียงของ จังหวัดเชียงราย
9. นายด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
10. นายด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ปรากฏว่าไม่สามารถสัมภาษณ์ตัวนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน แต่ได้ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนที่ทำการศุลกากรประจำเขตอุตสาหกรรมส่งออก (จ.ลำพูน) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดสำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ที่มีฐานะเทียบเท่ากับด่านศุลกากรและมีหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ให้กับกรมศุลกากร เพื่อนำความคิดเห็นในบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาวิจัยมาอธิบาย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open-ended structure interview) ในการนี้ผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นสำคัญมาตั้งเป็นหัวข้อคำถามหลัก เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประเด็นคำถามดังกล่าว ประกอบด้วย

1. วิธีการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากร
2. ลักษณะของสินค้าที่ต้องมีการจัดเก็บอากรขาเข้า และขาออก
3. สินค้าต้องห้ามมิให้มีการนำเข้า ส่งออก หรือจำเป็นต้องมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวด
4. การให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากร
5. ผลการปราบปรามผู้ลักลอบนำเข้าสินค้าหรือโดยไม่ผ่านพิธีศุลกากร และการหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร และแนวทางในการป้องกันและปราบปราม
6. การดำเนินงานด้านพิทักษ์ศุลกากร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
7. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ในปัจจุบัน ประกอบด้วย
 - 7.1 ปัญหาด้านบุคลากร
 - 7.2 ปัญหาด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
 - 7.3 ปัญหาด้านกฎหมายระหว่างประเทศ
 - 7.4 ปัญหาด้านกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บอากร
 - 7.5 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

3.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยเพื่อใช้เป็นประเด็นในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม เพื่อปรับปรุงแก้ไข
3. ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ในการศึกษากำหนดรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ประเภทคือ

3.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก ด้วยแบบสัมภาษณ์ จากนายด่านศุลกากรทั้ง 10 แห่ง

3.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมผลงานการจัดเก็บรายได้ในรูปแบบต่างๆ ของด่านศุลกากรทั้ง 10 แห่งตามขอบเขตระยะที่กำหนด นอกจากนี้ยังทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ประกอบด้วยข้อมูลรายงานประจำปี ของกรมศุลกากร ข้อมูลงานวิจัย รายงานการซื้อขายสินค้าจากธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศในภาคเหนือตอนบน เช่น อินเทอร์เน็ต วารสาร และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบการจัดเก็บภาษีศุลกากรทั้ง 10 แห่ง เพื่อพิจารณาความสามารถในการจัดเก็บของด่านศุลกากรแต่ละแห่ง ส่วนผลการสัมภาษณ์จะนำข้อมูลมาจัดรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้านำเข้าและส่งออก ในแต่ละด่าน สินค้าที่ต้องควบคุมหรือต้องห้ามไม่ให้นำเข้าหรือส่งออก การลักลอบนำเข้าหรือ ส่งออกสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีศุลกากร การป้องกันและปราบปราม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร เครื่องมือ กฎหมายและข้อบังคับ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ร่วมการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์